

ARUBA

Examen HAVO

2021

Tijdvak-1
maandag 24 mei
7:30-10:00

Geschiedenis

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **40** vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 71 punten te behalen.
Dit examen bestaat uit **9** bladzijden.
(Bij dit examen hoort een **bijlagenboekje**.)

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

AANWIJZINGEN

Algemene regels

- Alleen schrijfgereedschap, rekenmachine en als het nodig is liniaal of geodriehoek mogen gedurende het maken van dit examen gebruikt worden.
- Het gebruik van programmeerbare rekenmachines is **niet** toegestaan.
- Alleen het gebruik van een **blauwe** of **zwarte** pen is toegestaan.
- Er mag **niets** van de buurman/vrouw worden geleend zonder toestemming van de toezichthouders.
- **Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan.**
- Na het maken van het examen, dienen **ALLE** opgavenbladen ingeleverd te worden.

■ **Meerkeuzevragen**

- Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.
- Schrijf bij volgordevragen de juiste volgorde van kleine letters op.
- Schrijf bij matchvragen de juiste combinatie van tekens op.

□ **Open vragen**

- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. In dit voorbeeld kunnen alleen de eerste twee redenen punten opleveren.
- Vermeld altijd de berekening, als een berekening gevraagd wordt. Als een gedeelte van de berekening goed is, kan dat punten opleveren. Een goede uitkomst zonder berekening levert geen punten op.
- Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept. Ronde haakjes (..) worden gebruikt om een verduidelijking, verklaring of toevoeging in te voegen.

Onderdeel Oorlog en Vrede

Bij het beantwoorden van de vragen 1 tot en met 21 moet je soms gebruik maken van de bronnen in bijlage I

De Eerste Wereldoorlog was een gewapend conflict in de periode 1914-1918 tussen twee bondgenootschappen: de triple entente en de triple alliantie.

- 1p ■ 1. Welke van de onderstaande landen behoorden tot de 'Triple Entente'? (meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Duitsland
  - b. Groot-Brittannië
  - c. Rusland
  - d. Frankrijk
  - e. Italië
  - f. Oostenrijk- Hongarije

Aan het begin van de Eerste Wereldoorlog zetten de Duitsers het Schlieffenplan in werking.

- 2p □ 2. Geef twee oorzaken voor het mislukken van het Schlieffenplan.

Gebruik bron 1 om vraag 3 te beantwoorden.

Een bewering: 'Propaganda is een kenmerk van een totalitaire samenleving, niet van een democratie.'

- 2p □ 3. Leg met behulp van de bron uit of deze bewering juist is of niet.

Twee beweringen over de situatie in Europa na de Eerste Wereldoorlog:
I Kort na 1918 werden in Europa een aantal nieuwe staten gesticht.
II De in 1914 uitgebroken oorlog bleef tot 6 april 1917 een Europese aangelegenheid.

- 1pt ■ 4. Kies welke bewering(en) juist is/zijn.
- A Alleen I is juist.
  - B Alleen II is juist.
  - C Zowel I als II zijn juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

Gedurende haar 14-jarige bestaan stond de Republiek van Weimar onder voortdurende druk en genoot ze weinig vertrouwen onder de bevolking.

- 2p □ 5. Geef twee redenen waarom het vertrouwen in de democratische regering van de Weimar Republiek erg laag was.

Gebruik bron 2 om vraag 6 te beantwoorden.

Een motief voor de opkomst van de NSDAP na de Eerste Wereldoorlog heeft te maken met een frustratie die leefde onder een deel van de Duitse bevolking

- 2p □ **6.** Leg, met een verwijzing naar de bron, het verband uit tussen de opkomst van de NSDAP in Duitsland tijdens het interbellum en deze frustratie.

Gebruik bron 3 om vraag 7 te beantwoorden.

De Duitse minister van buitenlandse zaken Stresemann waarschuwt in de bron voor de nadelige consequenties van het Dawes-plan.

- 2p □ **7.** Verklaar, met behulp van de bron, waarom het Dawsplan niet de beoogde economische doelen realiseerde.

De volgende gebeurtenissen uit het interbellum staan in willekeurige volgorde:

- a. Duitsland annexeert Oostenrijk.
- b. Duitsland sluit het Anti-Kominternpact.
- c. Duitsland steunt de fascistten in de Spaanse Burgeroorlog.
- d. Duitsland annexeert Tsjechoslowakije.
- e. Duitsland sluit een niet- aanvalsverdrag met de Sovjet-Unie.
- f. Duitsland valt Polen binnen.

- 2p ■ **8.** Zet de bovenstaande gebeurtenissen uit het interbellum in chronologische volgorde op. Schrijf alleen de letters op.

Gebruik bron 4 om vraag 9 te beantwoorden.

Bron vier gaat over het niet-aanvalsverdrag tussen Duitsland en de Sovjet-Unie.

- 2p □ **9.** Leg uit, met behulp van drie verwijzingen naar de bron, wat de cartoonist probeert duidelijk te maken met deze cartoon.

Gebruik bron 5 om vraag 10 te beantwoorden.

Voor Chamberlain, die zo overtuigd was van de juistheid van zijn standpunten, moest het gedrag van Hitler en Mussolini wel een enorme klap in het gezicht zijn geweest. Het valt dan ook te begrijpen dat de Britse premier deze klap nooit helemaal te boven is gekomen.

- 2p □ **10.** Leg uit of er sprake is van verandering of continuïteit in het buitenlands beleid van Chamberlain?

Op 23 augustus 1942 begon de slag bij Stalingrad. Deze slag wordt gezien als een keerpunt in de Tweede Wereldoorlog.

- 2p □ **11.** Leg uit waarom je de Slag bij Stalingrad als een keerpunt in de Tweede Wereldoorlog kunt zien.

Door verschillende gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog, kwamen er aan een aantal historische ontwikkelingen een einde:

a. Aanval op Pearl Harbor	I Einde Tweede Wereldoorlog
b. Operatie Barbarossa	II Einde Amerikaanse isolationisme
c. Inval Polen	III Einde non- agressiepact
d. Capitulatie Japan	IV Einde appeasementpolitiek

- 1p ■ **12.** Maak de juiste combinaties. Wat hoort bij elkaar?

Gebruik bron 6 om vraag 13 te beantwoorden.

- 3p □ **13.** Leg uit, met behulp van twee verwijzingen naar de bron, wat de cartoonist met deze cartoon probeert duidelijk te maken.

Gebruik bron 7 en 8 om vraag 14 te beantwoorden.

Bron 8 is een kritische reactie op bron 7.

- 2p □ **14.** Leg uit, met twee verwijzingen naar de bronnen, wat de kritiek van bron 8 op bron 7 is.

Waren de atoombommen nodig om de Tweede Wereldoorlog te beëindigen? Over die vraag woedt al decennia een hevig debat. Volgens sommige historici is het antwoord ja en voor anderen nee. Gar Alperovitz hoort bij de laatste groep. Hij stelt dat 'Het werpen van de atoombommen niet de laatste oorlogshandeling van de Tweede Wereldoorlog was, maar ook de eerste aanzet tot de Koude Oorlog.'

- 3p □ **15.** Verklaar wat Gar Alperovitz hiermee bedoelt.

- 1p □ **16.** Noem de belangrijkste beslissing die tijdens de Conferentie van Jalta werd genomen over de toekomst van Duitsland.

De volgende gebeurtenissen die te maken hebben met de Koude Oorlog staan in willekeurige volgorde:

- De Cubacrisis breekt uit.
- De blokkade van Berlijn begint.
- Conferentie van Potsdam vindt plaats.
- De NAVO wordt opgericht.
- De dood van Stalin.
- De bouw van de Berlijnse Muur.

- 2p ■ **17.** Zet de gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde. Schrijf alleen de letters op.

Hieronder staan vier uitspraken over de Koude Oorlog

- I Het moet de politiek van de VS zijn, om steun te verlenen aan vrije Volkeren, die zich verweren tegen het communisme.
- II De Koude Oorlog heeft in West-Europa juist voor veel stabiliteit gezorgd.
- III De Vietnamoorlog was de eerste oorlog die de Verenigde Staten als supermacht verloren.
- IV De Amerikaanse regering reageerde geschokt toen de Russen in 1957 een satelliet in de ruimte brachten.

- 1p ■ **18.** Geef bij iedere uitspraak aan of het om een feit of om een mening gaat.

Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog was de vijandigheid tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie al goed te voelen. Dat gevoel bleek terecht toen tijdens de 1..... bleek dat de Sovjet-Unie zich niet uit Oost-Europa wilde terugtrekken. Toen de oorlog voorbij was, kwamen de Verenigde Staten met het 2.....om te zorgen dat Europa ook niet communistisch werd. De spanningen liepen verder op door de 3..... in 1948. Kort daarna voegden daardoor de Verenigde Staten, Frankrijk en Engeland hun zones samen in een nieuwe staat: de 4.....

- 1p ■ **19.** Vul in de bovenstaande tekst over de Koude Oorlog de ontbrekende woorden in.

Kies uit de volgende woorden (1x gebruiken): *Warschaupact, conferentie van Potsdam, Berlijnse muur, BRD, DDR, Blokkade van Berlijn, conferentie van Jalta, Marshallplan, Dawesplan*. Let op: niet alle begrippen kunnen worden gebruikt.

Gebruik bron 9 om vraag 20 te beantwoorden

Stel je schrijft een werkstuk over ideologie tijdens de Koude Oorlog.

- 2p □ **20.** Leg uit hoe je de bron hiervoor kan gebruiken.

Gebruik bron 10 om vraag 21 te beantwoorden.

- 2p □ **21.** Leg met 2 verwijzingen naar de bron uit of er in bron 10 sprake is van verandering of continuïteit tussen de Vietnamoorlog en de Amerikaanse aanwezigheid in Afghanistan.

·
·

Onderdeel Staatsinrichting

Bij het beantwoorden van de vragen 22 tot en met 40 moet je soms gebruik maken van de bronnen in bijlage II

Twee beweringen over het statuut

- 1 Het is alleen mogelijk het Statuut te wijzigen als alle landen van het Koninkrijk daarmee instemmen.
2. De Nederlandse Grondwet en de Staatsregeling van Aruba zijn ondergeschikt aan het Statuut.

1p ■ **22.** Welke bewering(en) is/zijn juist?

- A. Alleen I is juist.
- B. Alleen II is juist.
- C. Zowel I als II zijn juist.
- D. Beide stellingen zijn onjuist.

Een aantal gebeurtenissen uit de politieke geschiedenis van het Koninkrijk der Nederlanden

- a. Aruba krijgt haar Status Aparte binnen het Koninkrijk.
- b. Nederlands- Indië verklaart zich onafhankelijk van het Koninkrijk.
- c. Curaçao en St.Maarten krijgen een Aparte Status binnen het Koninkrijk.
- d. Suriname wordt onafhankelijk van het Koninkrijk.
- e. De eerste rondetafelconferentie van het Koninkrijk vindt plaats.
- f. De voorwaarde dat Aruba na 10 jaar onafhankelijk wordt, wordt na veelvoudig overleg uit het statuut geschrapt.

2p ■ **23.** Zet de bovenstaande gebeurtenissen in chronologische volgorde op. Schrijf alleen de letters op.

Gebruik bron 11 om vraag 24 te beantwoorden

2p □ **24.** Leg uit waarom staatssecretaris Knops de mogelijkheid heeft om in te grijpen in Sint-Maarten.

De regering van Aruba is de 1..... macht van Aruba en bestaat uit gouverneur, de premier en de 2..... Doordat Aruba deel uit maakt van het Koninkrijk is de 3..... eigenlijk staatshoofd van Aruba, maar wordt vertegenwoordigd door de gouverneur. De gouverneur maakt dus deel uit van de regering, maar is 4..... voor het beleid van de regering.

1p ■ **25.** Vul in de bovenstaande tekst over de regering de ontbrekende woorden in. Kies uit de volgende woorden (1x gebruiken): *verantwoordelijk, statenleden, koning, uitvoerende, president, onschendbaar, wetgevende, ministers, rechters*

De overheid van Aruba krijgt inkomsten uit directe en indirecte belastingen.

- I Loonbelasting
- II Inkomstenbelasting.
- III Erfpachtcanon
- IV Accijnzen

- 1p ■ **26.** Geef bij de bovenstaande belastingen telkens aan of het om een directe of indirecte belasting gaat.

Twee beweringen over de positie van de gouverneur.

- I De bevoegdheden, verplichtingen en verantwoordelijkheid van de gouverneur zijn onder andere vastgelegd in een rijkswet.
- II De gouverneur is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk.

- 1p ■ **27.** Welke bewering(en) is/zijn juist?
- A. Alleen I is juist.
  - B. Alleen II is juist.
  - C. Zowel I als II zijn juist.
  - D. Beide stellingen zijn onjuist.

De gouverneur speelt een belangrijke rol in de staatsinrichting van het Koninkrijk der Nederlanden.

- 2pt □ **28.** Geef twee manieren waarop de gouverneur van Aruba een belangrijke rol speelt in de staatsinrichting van het Koninkrijk.

Gebruik bron 12 om vraag 29 te beantwoorden

Als je het artikel leest, kun je concluderen dat de ministers van Financiën van Aruba het al meer dan 30 jaar niet makkelijk hebben.

- 2p □ **29.** Leg uit, met twee verwijzingen naar de bron, welke twee belangrijke uitdagingen de ministers van Financiën op Aruba sinds de Status Aparte hebben.

Twee beweringen over de statenleden van Aruba.

- I De huidige statenleden van Aruba hebben, als er niet voortijdig verkiezingen plaatsvinden, nog twee jaar om het volk te vertegenwoordigen.
- II De statenleden van Aruba worden door de ministers benoemd.

- 1p ■ **30.** Kies welke bewering(en) juist is/zijn.
- A Alleen I is juist.
  - B Alleen II is juist.
  - C Zowel I als II zijn juist.
  - D Beide stellingen zijn onjuist.

De financiële discipline van alle kabinetten op Aruba was niet goed. Dat dit keer op keer zo was en blijft, heeft enigszins te maken met de rol van de Staten van Aruba.

- 3p □ **31.** Leg uit waarom de Staten van Aruba niet hebben bijgedragen aan de verbetering van de financiële discipline van de kabinetten van Aruba. Gebruik in je uitleg een bevoegdheid van de leden van de Staten.

Gebruik bron 13 en 14 om vraag 32 en 33 te beantwoorden

- 2p □ **32.** Laat met een berekening zien welke partijen na de verkiezingen niet in de Staten van Aruba zitting zullen nemen.

Rachel Gomes wilde ook graag op de kandidatenlijst van de POR gaan voor de fictieve verkiezing uit bron 14, maar is door het bestuur van de partij geweigerd.

- 2p □ **33.** Leg uit waarom Rachel Gomes niet op de kandidatenlijst van POR voor de verkiezing uit bron 14 is opgenomen.

Gebruik bron 15 om vraag 34 te beantwoorden

- 3p □ **34.** Leg uit welk gevolg de introductie van deze wet zal hebben voor de transparantie van de verkiezingen.

- 1p □ **35** Noem welke drie groepen vertegenwoordigd zijn binnen de SER.

- 2p □ **36.** Leg uit waarom de Raad van Advies een belangrijke rol speelt in de totstandkoming van wetgeving.

- 1p □ **37.** Noem vier (4) taken van het Openbaar Ministerie

Gebruik bron 16 om vraag 38 te beantwoorden

- 2p □ **38.** Toon aan, aan de hand van de bron, dat Aruba een rechtsstaat is.

Gebruik bron 17 om vraag 39 en 40 te beantwoorden.
Er zijn verschillende soorten rechtszaken.

- 2p □ **39.** Van wat voor soort rechtszaak is er in bron 17 sprake? Leg je antwoord uit.

- 2p □ **40** Leg uit in welk geval het gerecht het verzoek van FPNA om de parkranger te ontslaan wel zou hebben gehonoreerd.